

3742

מדינת ישראל
הכנסת

פ.פ.

פרוטוקול מס. 6/ד'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום ג',
כ"ו בטבת תשי"ט - 6.1.59, בשעה 9.00.

נכחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- ב. ארדיטי
- ב"צ הראל
- פ. זוארץ
- ח. יהודה
- ש. כפרי
- י. כץ
- י. ניצני
- ד. צברי

מזמנים:

- מר ברסלע - מנהל משרד הסעד
- גב' מ. הופרט - "
- גב' ליבוביץ - "

מר רוזנטל - מטעם משרד המשפטים

מר אברהם לויט (באי-כח אגוד האופטיקאים בישראל
מר ראובן גרבר)

נסדר-היום: (א שמיעת סקירה על העבודה הקיהלתית של משרד הסעד;
ב קבלת משלחת האופטיקאים)

- - - - -

היו"ר מ. ארם: אני פותח את הישיבה.

ש. כפרי: רצוני להעיר, כי אמה של חברת הכנסת נצר נפטרה, חושבני כי עלינו לשלוח לה בשם ועדת השירותים הציבוריים טלגרמת תנחומים.

ה ר ח ל ט לשלוח טלגרמת תנחומים לחברת הכנסת נצר לרגל מות אמה.

גב' הופרט:

הנני אחראית למחלקה הזו, ורצוני לתת הסבר קצר, אולי בשנים-שלושה משפטים - על ההגדרה

של העבודה הקהילתית.

התהליך התארגנות האנשים על מנת לספק, ללחום או לשאוף לצורך סוציאלי מסויים. התארגנות עצמה קוראים - ארגון קהילתי. בדרך כלל, אנו רגילים בארץ, ביחוד אחרי שנת 1948, שהממשלה ^{דאגה} ^ל הרשויות המקומיות - מקימה ארגונים לסיפוק צרכים סוציאליים שונים. זהו הרבה יותר רחבה מאשר השירות הסוציאלי במובן הצר של השירות. זוהי עבודה פרבנטיבית למניעת נזקים - לפי דעתי, חלק לא פחות חשוב לנזקים עצמם - של האוכלוסייה. בשנים האחרונות, עקב התקציב ועקב הלחץ של האנשים עצמם, הערך של הפעולה הזו אשר היא פרבנטיבית, נעשה אקורטיבי בתוך השירות הסוציאלי.

אנחנו יודעים כי בארץ היתה קיימת - והיא גם כיום קיימת - בעיה אחת אשר לרגלי העליה הגדולה ולרגלי הפסיביות הטבעית של האנשים, לא יכלו האנשים להתארגן מחדש בקהילות. המוסדות, כמו הטוכנות ואחרים, היו מקימים את הארגון מבלי לשתף את האנשים עצמם. אולם, כיום נוהגים אחרת: העולים הוותיקים יותר מדריכים ומכניסים את השירותים - אינני אומרת השירותים הממשיים - אלא מדריכים ומכניסים פעילות מסויימת בשטח זה.

מקובל בכל הארצות שמחלקות כגון אלה, תימצאנה במשרדים אחרים, אבל חושבני כי המשרד המתאים ביותר לפעולות אלו הוא המשרד הסוציאלי, משום שהוא יכול לפעול במגמות של עזרה לאדם הנזקק. ההכשרה המיוחדת שמקבלים העובדים הסוציאליים, כיצד להביא את הבעיות הסוציאליות, או כמו שאומרים היום - האדם עם כל הצרכים הנפשיים שלו - הרי שזהו שטח עבודה השייך לשירות הסוציאלי; משום שהוא המוכשר ביותר להבין זאת.

המחלקה לעבודה קהילתית היא קטנה, אף תקציבה זל, והיא מתרכזת בכמה שטחים אשר הם פועלים במגמה אחת: בשטח העבודה בקהילות, בשטח של הדרכת עובדים שהולכים לעבוד בקהילות. אני מניחה שהחברים שבקרו ביפן יספרו לכם כי גם בפורום הבינלאומי שמו את הדגש על הפעולה הזו; ההדרכה של העובדים בכל השירותים הנה חשובה למדי.

בכדי ליצור שירותים, מתארגנים 4-5 ארגונים - ואני אניא לדוגמה את שירות הבית עליו דברו בפעם הקודמת, בקשר לילדים מפגרים; התארגנו 10 מוסדות על מנת לטפל בשירות זה. אם כן, אני אומרת כי משרדי הממשלה: סעד בריאות ועבודה - משרד העבודה גם כן עזר בשטח זה - כמו כן מלבן, הסוכנות היהודית, ארגוני נשים וארגונים סוציאליים יותר קטנים, כמו: "אילנשיל" והאיגוד למלחמה בסרטן; כמו כן הארגון הגדול כמו: "קרן נכות" של קופת-חולים - כל אלה התארגנו משום שהם מעוניינים בשירות הזה.

אנחנו עבדנו משך שנתיים וחצי בכדי לארגן את השירות הזה, האוכלוסייה זקוקה לזה וגם הארגונים הללו מעוניינים בו. (היו"ר מ. ארם: זאת אומרת שקיימת ועדה מרכזת לשירות זה). קיימת אגודה שהיא ה"פול" של כל העבודה הזו. כל העבודה נעשית ע"י האגודה הזו.

ארגונים רבים עושים שירותים חשובים. הארגון הקהילתי בארצות הברית קם והתפתח. כשראו כי ארגונים רבים עוסקים בשירות זה, התחילו לרכז את האנשים וחדשו חידושים בעבודה זו, דברים אשר להם זקוקה האוכלוסייה. כל הארגונים חייבים להשתתף בשירות זה, ואין זה פשוט כל כך.

אנחנו עזרנו לארגונים השונים להקים מועצה של השירותים הסוציאליים, והם הקימו גם לשכת יעוץ לאזרחים. זה גם כן "פול" של הארגונים. כל אלה עוזרים על מנת לגשר את הניגודים השונים שמתעוררים ביניהם.

רצוני לחזור לבעיית הפעולה בתוך הקהילות: בעצם, יש צורך ברוב הקהילות להדריך את האנשים על מנת לבצע את הפעולה הקהילתית. זאת אומרת, לעבוד תוך שיתוף פעולה עם האוכלוסייה - דבר שלא היה קיים עד כה. אולם, אין לנו אפשרות ואין לנו די אנשים אשר הם מבחינה מקצועית יוכלו להדריך כל קהילה וקהילה בצורה המתקבלת על הדעת.

הלכנו לאן שקראו לנו, ואכן היינו אקטיביים יותר
אנחנו עובדים ב-17 קהילות בערך. בשנה האחרונה היו לנו פניות לעוד 14
מקומות, אולם מאחר שלא קבלנו תקציב, אזי לא יכולנו במשך כל השנה הזו
להיכנס לעבוד במקום חדש.

כל מקום, כל עיר, כל מושב, כל מושבה, כל מקום
מבחינה גיאוגרפית - יש לו ארגון והוא פונה בבקשת עזרה. במקומות בהם
אנו עובדים נכנסנו בצורה שונה יותר, בהתאם לצורך, במקרה שיש מתיחות
קהילתית. מתיחות זו אופיינית מאד והיא קיימת בעיירות עולים ובהתיישבות
החדשה - דבר שהוא מאד טבעי וקשור עם קליטת העולים שבאו אחרי שנת 1948.
זהו הדבר הקשה ביותר מבחינה מקצועית, להדריך מקום כזה, כיצד להתגבר על
מתיחות קהילתית, דבר שאיננו מאפשר עבודה סדירה במקום.

מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית התלבטה
קשות בבעיה זו. היתה מלחמת חמולות ושאר מיני בעיות של העולים החדשים.
בכיוון זה הלכנו לכמה מקומות. ואני יכולה להגיד דבר שהוא מפליא ביותר,
כי ע"י הדרכת צוות עובדים הגענו לא למקום אחד בלבד, אלא למספר מקומות.
בחבל לכיש אנחנו הצלחנו בשטח זה, ואף מנענו עזיבות וכו'. פעולה זו
עלתה לנו רק בחלק ממסכורת של עובד אחד, ולא יותר מזה.

רצוני להדגיש, כי מחלקה זו עובדת, ויכולה
לעבוד בסכומים לא גדולים, והיא אף יכולה להביא לידי פעילות מצד תושבי
המקומות השונים. כפי שאמרתי קודם לכן, בחבל לכיש הצלחנו, בסכום קטן
של 80% של מסכורת של עובד, להגיע להישגים לא קטנים.

ישנם תמיד שני גורמים חשובים מאד, והם:
השירותים והאוכלוסיה אשר אותה עלי לפי רוב שוכחים; אלה הם גם כן אנשים
חיים שצריכים להתארגן והם חייבים לבצע עבודה. אולם, קורה ובמקום אחד
ישנם, נניח, 4-5-6 שירותים שאינם עובדים יחד, אבל כלפי האוכלוסיה צריך
להופיע בתיאום, בשיטה ועבודה המתקבלת על הדעת - ודאי שזה דבר קשה ביותר
ישנו גורם נוסף, לא-ממשלתי, והוא הסוכנות היהודית אשר לה יש ענין בשטח
זה של עבודה.

לדוגמה אדבר על מקום מסויים, אשר שם עובד
אדם אחד שעושה שני דברים: הוא מדריך את עובדי השירותים באותו אזור
וגם במקום, מראה להם כיצד לעבוד וכו'. אדם זה מחזיק את האנשים והוא
מודרך על ידינו.

קראו לנו, באופן דחוף, לשני כפרים.
מקומות אלה לא היו שקטים, היו מכות וכו' - אני שמחה לציין, כי כעת
דבר זה נפטק. מקום אחד תושביו היו בני עדה אחת. האנשים ישבו במקום
זה שנתיים והם לא היו מסוגלים ליצור גוף של ועד פנימי אשר אתו אפשר
היה לבוא במגע. במקום שני חיו שתי משפחות מאותה עדה - מקורדיסטן.
אתם קשה היה לעבוד בכלל אף אם הם מתארגנים. הסוכנות עמדה בפני
מצב של יאוש בעינינים אלה. והנה, היא שמעה על המחלקה שלנו דרך משרד
הפנים. וכך היא פנתה ובקשה אם אנו יכולים לעזור לה. וואז אני העמדתי
תנאי ראשון, והוא: אם הסוכנות מוכנה לעשות כל מה שאנו נאמר, כמו:
לא להלק את המגורשים, או אם הם יהיו מוכנים להחליף את המדריך. נמצא
כי מנהל חבל לכיש הבטיח שהוא יגיש את מלוא עזרתו. מאחר שהובטח לנו,
הלכנו לשני המקומות הללו. למדנו את הבעיות של אותם כפרים מאדם
שמתמצא בכל מכלול העינינים, ואשר יש לו גם הכשרה טבעית. לכן. הגענו
לידי מסקנה שיש להחליף את כל צוות העובדים במקום אחד, מכיון שהם היו
מסוכסכים מאד עם בני המקום. תושבי המקום היו רגילים לבוא בטענות
וכו'. העמדנו אדם, שישב בכפר ועבד עם בני המקום. הוא הצליח להקים
ועד במקום - אינני יודעת אם הוא יהיה קבוע. מענין לציין, כי המדריך
יצא לקורס, ובמקומו עובד ראש הכפר, וכל בני המקום עוזרים לצוות
העובדים במקום. בינתיים הם קבלו את המגורשים, דבר שנדחה מפעם לפעם,
והם התחילו לעבוד באופן סדיר. כמוכן, שכל זה דורש עבודה מודרכת
למדי על מנת להנהיג את האנשים. ע"י כך הוחזרה להם הרגשתם העצמית, והם
התחילו להתעניין בכפר - דבר שבני המקום חשבו כי מחובתם של הסוכנות
לדאוג לכפר. אנו, כמוכן, נפרסם את כל התהליך של הפעולות שנעשו על
ידינו בכפר זה.

בכפר השני היתה עבודה יותר יסודית.

שם היו ממש מכות בבית הכנסת בשבתות, בצורה תוקפנית ביותר. שם בקשתי כי העובדים יערכו סקר על כל משפחה ומשפחה. ואכן הגענו לעובדות מעניינות. בתחילה אמרתי, כי מוכרחה להיות טיבה להתנהגותם זו. מסתבר, כי בקבוצה אחת, דוקא המנהיג שלה, היה לו אח שהיה לו חבר בקבוצה שניה. אולם קבוצה שניה זו הוציאה את אותו חבר מאותן כפר. בזמנו הם היו חלשים ולא יכלו לפעול, אבל הם היו במצב של "ברוגז". אולם, אי-שבועות רצון זו התפשטה על כל הקבוצה, וגרמה למצב של מלחמה אישית. אנחנו הגענו לזה לאחר הסקר היסודי שנעשה על ידינו באותו כפר. כולם התפלאו, כיצד הגענו לזה. כיום, קשה מאד להתקיל להנך את האנשים מחדש, מאחר שהם מסוכסכים למדי.

יש לנו תכנית של הדרכה לכל האזור, כמו :

שירותי בריאות, שירותי חינוך וכו'. אנו נדריך את המורים, הגבנות ועוד, שבכל כפר וכפר שהם יעבדו יחד עם ההורים. המתיחות איננה מעטה בכל המקומות, ואתם יודעים כיצד האנשים מתפרצים למוסדות. לפני שנתיים ערכנו סקר על התפרצויות האנשים ללשכות, ואכן הגענו למסקנות מסוימות. והן מדריכות את המחלקה כיצד לעבוד עם האנשים. אולם, לא הגענו לידי שיתוף פעולה עם המוסדות האחרים, וזאת משום שאין לנו מסגרת של תיאום פעולה עם המוסדות.

נעשו שני סקרים מעניינים מאד בשני מקומות.

האחד, בישוב חדש, והשני בישוב מעורב. סיבת האי שקט במקומות הללו היתה, מתיחות קהילתית. בשני המקומות לא הצלחנו לעבוד. אחד משני המקומות הללו, הוא שעריים שליד רחובות. שם נערכו סקר ע"י אנטרופולוג יחד עם האוניברסיטה העברית. זהו מחקר מענין מאד. אצו מקוים לפרסמו עוד בשנה זו. האדם שערך את המחקר הוא אנטרופולוג-סוציולוג ופסיכולוג חברתי; הוא אדם בעל ידיעה רחבה על יהודי תימן. נעשה מחקר גם על כפר-שלם, ליד תל-אביב. הוא נעשה ע"י ד"ר ברוך, מחקר זה הופיע לפני שנתיים.

קיימת פעולה הנעשית בקרב הילדים, והיא נעשית

לפי דפוסי תרבות מסוימת, ללא התאמה לצרכים החדשים שמתעוררים, ואין זה פלא, משום שישוב קדלש כדי שיבינו את הדפוסים של הישוב החדש, לוקח שנים. ואין לנו במידה מספקת אנשי מקצוע בארץ שיוכלו לתפוס בבת אחת את השינויים ולהתגבר על הקשיים.

אנו עובדים ב-18 מקומות, וזה כולל שני ישובים

ערביים - צייבה ותמרה. ההתעוררות בשטח הפעולה הקהילתית בקרב הישוב הערבי היא גדולה מאד. ביחוד כשהדבר בוגע לבשים. בשני ישובים ערביים אלה עובדים לפי הצורך, לפי השיטה אותה אנחנו מציעים. אנו מבקשים שאנשי המקום יתארגנו, ומדריכים אותם כיצד להתארגן.

בנהריה, למשל, אשר הוא מקום מאורגן, אנחנו

עבדנו קרוב לתשעה חדשים. בקשנו שתתארגן קבוצה, ושיוקמו ועדות משנה ושהן תעבודנה על בעיות מיוחדות, כגון: בעיית הקשישים שזקוקים לטיפול במקום זה; בעיית הנוער העזוב וכו'. ויותר מזה: הם אמרו כי יש להם צורך במספרות בית על מנת לא להוציא את הילדים מהבית. אמרנו: אם אתם מעוניינים בזה, תתארגנו. התארגנו ארגוני הנשים במקום, באי כוח השכונות, והם נעצמו חיפשו מקורות כספיים. כך אנחנו נוהגים גם במקומות אחרים.

הנורתיקים יודעים כי לא יכול להיות קיים

שירות סוציאלי ללא עבודה אינטנסיבית של הוועד במקום. ב-99% של המקומות, הדבר הזה לא מופעל. זה קיים על הנייר בלבד. בהתאם לבקשתנו, משרד הפנים ערך סקר היכן הוועדות עובדות, והתברר כי ב-99% הוועדות אינן מופעלות. את כל האחריות מטילים על העובדים הסוציאליים, בו בזמן שהאחריות צריכה להיות מוטלת על עסקני המקום.

העובדים הסוציאליים אינם מקבלים כל הדרכה

בשטח זה, והרשויות המקומיות אשר הן עצמן חדשות, הן די חלשות. עשינו ימי עיון עם משרד הפנים כדי להדריך את המקומות הללו.

אנו נתקלים בבעיה קשה, והיא של העובדים; יש נוער שמועסק בעבודה זמנית, או סתם אנשים שהם עובדים בתור עובדים סוציאליים שלמדו את העבודה המיוחדת הזו - כיצד לעבוד בתוך הקבוצות. אנחנו עורכים בכל מספר שבועות פגישה ואנו קובעים מה לעשות הלאה, אולם עבודה זו אינה פועלת כל כך. האנשים אינם יודעים לעבוד בתוך המשפחות. זה הקושי של העבודה ההדרכתית.

יש עניין רב לפיתוח מועדונים לקשישים. מלב"ן מאד מעוניין בכך, והוא מעוניין לשתף אתנו פעולה בשטח זה. במשך שנה זו היו לנו 10 פניות ממקומות שונים, וכל מקום היה צריך לקבל מ-50 עד 100 לירות בכדי לפתוח מועדונים אלה. אגב, מלב"ן אינו שם לב לכך אם המקום הוא ותיק או חדש. עם 10 אלפים לירות בשנה זו, לא יכולנו להיכנס למקומות לצערנו הזנחנו אותם. התקציב למשרה זו הוא 10 אלפים לירות למשך שנה שלמה. את העבודה הזו איננו מבינים במשרד האוצר, והם אינם מעריכים אותה. אם אינם מבינים, אזי דוחים אותה.

טבעי הוא שהמחלקה הזו חייבת לפתח עבודת מתנדבים, אך שטח זה הוזנח בשנים האחרונות. יש לנו חברה, עובדת סוציאלית, שעוזרת לנו בתוך התנדבות. שמה הוא צפורה רפאל, היא מדרום אפריקה. חברה זו מגייסת גם מתנדבים לפעולות הללו. איננו יכולים לדבר על הישגים, אולם, מצד שני - כשמבקשים מאתנו להדריך במקומות שונים, הרי שזהו הישג. למה שלא הגענו זה הדרכת מתנדבים במקום.

דבר נוסף הוא העניין אותו הדגשתי קודם לכן, והוא: השאיפה של המחלקה ליצור מוסדות נוספים לבעיות שלא באו על פתרון. הנה, לפני שנתיים עזרנו להקים את האגודה לאסיר. האגודה הזו היתה קיימת בחיפה, ועכשיו רוצים להקים אגודה כזו גם בתל-אביב ובירושלים.

שירות מטפלות בית, הוא שירות שמגישה אותו אשה. שירות זה הוקם ע"י 12 ארגונים שונים, שאותם פרטתי קודם לכן, והם: הממשלה, מלב"ן, ביחוד קרן נכות של קופת-חולים, אשר היא מאד פעילה בשטח זה; כמו כן ארגונים יותר קטנים: ארגוני נשים, וי"צ"ו, מועצת הפועלות של הפועל המזרחי, אילנשיל אחרי כן הצטרף לזה; כמו כן הצטרפו שתי עיריות: רמת-גן ובני-ברק. התחלנו לעבוד בסביבת תל-אביב ובבאר-שבע. יש מחשבה להקים סניף גם בחיפה.

עתה, פנינו למשרד האוצר משום שרצינו להבטיח תקציב לשנה הבאה. רצוני לציין, כי הנשים בשירות זה נקראות "מושיעות", משום שהן באות לעזרת משפחה שקורה לה איזה שהוא מקרה רע, או שאם המשפחה יוצאת את ביתה על מנת ללדת, או שהיא נפטרת, חלילה. ועוד ועוד. השירות הזה הוא מאד מפותח, והושקעה בו עבודה עצומה עד שהוקם. כלם היו מעוניינים בו. אולם כשהתחלנו לטפל בראשיתו, מצאנו שאין הדבר קל.

פונים אלינו רבים, גם אנשים שהם פחות או יותר מסודרים, או אנשים שהם פועלים לפי מקצועם; קורה להם איזה שהוא אסון במשפחה, הם אינם יכולים לצאת לעבודה, ואז ועדי' הפועלים התחילו להתעניין בשטח זה של העבודה.

אשה העובדת בשירות זה מקבלת הדרכה מיוחדת. העובדת הסוציאלית בודקת את המקום והיא מתאימה את המטפלת למקום.

יש לשכח אחת של האגודה הנמצאת בתל-אביב. העובדת הסוציאלית מרכזת את הפעולות והיא מוסרת אותן לצוות של מתנדבים מהארגונים השונים. יש עובר אחד שעובד בשכר.

אני מקווה שהפורום הזה יכיר בעבודה חשובה זו.

היו"ר מ. ארם: זוהי אחת הבעיות המעורפלות ביותר שהיו לנו עד כה כל הבעיות האחרות ידועות לנו פחות או יותר. אני בטוח שחברי הוועדה ירצו לשמוע הסבר מפורט יותר, ולכן אבקש את גב' הופרט להמציא לנו חומר בכתב - אם יש לכם - על העבודה הקהילתית. אם כן יש לכם חומר כזה, אבקשכם להעבירו, בהקדם, לחברי הוועדה.

ש. כפרי: אני מציעה לבקר במקומות ולראות את העבודה מקרוב.

בקטמון הקימונו מועדון כזה, אבל העיריה ממשיכה
לטפל בזה.

גב' הופרט:

להמשיך בדיון על העבודה הקהילתית בישיבה הבאה.

ה ר ח ל ט

ב. קבלת משלחת האופטיקאים.

הזמנו את באי-כוח האיגוד של האופטיקאים בישראל.
הם פנו אלינו בתזכיר לפני זמן רב, אולם, כנראה
שהמסקפיים שלנו היו כהות מדי. זה לא נעשה מתוך רוע לב, אבל היינו
עמוסי עבודה.

היו"ר מ. ארם:

עתה, אנו עומדים על סף שנת התקציב, ואנו
מנסים להגיע לעניינכם. התקשרתי עם העורך דין שלכם, מר דינאי, והוא
הודיעני כי רציתם להתייעץ עם אגוד רופאי העיניים. לכן לא הזמנו את
באי כוח משרד הבריאות עד אשר תסיימו את התייעצותכם עם רופאי העיניים.
כרגע, איננו יודעים מתי נסיים את הפרשה שלכם.

כאשר יסדנו את האיגוד של האופטיקאים לפני 23 שני
אחת ממטרותינו העיקריות היתה, להעלות את רמת המק
ולשמור על טהרת המקצוע לטובת הקהל שזקוק למסקפיים, על מנת שלא יפול בידי
אלמנטים בלתי-אחראיים, אשר הם מחוסרי ידיעות מקצועיות.

מר ר. גרבר:

עשינו רבות בשטח זה בכוחותינו אנו. סדרנו קורסי
עיוניים, ערכנו אפילו בחינות בקרב המתלמידים, ואכן היו פעמיים בחינות של
שני הקורסים האלה בחיפה, בהשתתפות נציגי משרד הבריאות ומשרד העבודה.
בידי נמצא מכתב ממנהל המחלקה לחנוך מקצועי בירושלים, אל מר גולוב - המחלי
לחנוך מקצועי, טניף חיפה והצפון. הוא כותב את הדו"ח הזה לאחר שהוא השתתף
בבחינה שאנו ערכנו אותה, אולם, אנו רואים כי בלי עזרת הממשלה - לא נוכל
להמשיך בזה.

כל אדם ואדם שחושב לעצמו כי הוא ראוי למכור
מסקפיים, עושה זאת. יש לנו תמונות המראות אדם שהיה מתקן עטים נובעים,
הפך להיות "מלך המסקפיים". ברחוב האנשים עומדים מאחורי דוכנים ומוכרים
מסקפיים, ואיננו נוגע בבעיית מסקפיים-שמש, אלא אני מדבר על מסקפי ראייה.
גם חנות למכירת מצלמות וצילומים, כאשר בעל חנות כזו רואה שעסקו אינו
פורח, הרי שהוא הופך אותה לחנות אופטיקאית. כמובן שאיננו יכולים לשאת
יותר, כי אנו מחוייבים לדאוג לדור הצעיר ולעולים החדשים.

בזמן האחרון הגיעו ארצה 10-12 אופטיקאים חדשים.
איננו יכולים לשלחם למקומות שבהם אופטיקאים, הואיל וצורך הפך להיות
מוכר מסקפיים, מבלי שידאג אם להיכנס לאיגוד שלנו ואם לאו. יתכן והוא
צורך בעשותו זאת, משום שאז הוא חייב לעבור קורסים וכו'.

אנו רואים בזה סכנה.

הצלחנו לסדר מקומות עבודה למתלמידים שלנו. לצערנו
לא חדלנו ללמד, משום שאנו רואים כי למתלמידים רבים לא נוכל לסדר בעבודה.
על כן ראינו את הדרך היחידה, לפנות לממשלה בכדי לעזור לנו ע"י חקיקת חוק
כפי שמקובל הדבר בכל הארצות הטרבותיות; כך מקובל ברוב ארצות אירופה,
בארצות האנגלו-סכסיות. בחוק קובעים מי רשאי לשרת את הקהל על מנת לספק
לו מסקפים, מי רשאי להיקרא אופטיקאי ומי לא. אנחנו הגשנו את הצעתנו לחוק
בכתב.

היו"ר מ. ארם:
בכוון, יש בידינו חומר שלכם, יש טיוטת החוק שאתם
ניסחתם. יש גם פניה מצדכם, המטבינה מאופן ברור
מדוע האנשים מסכנים את המקצוע, ועומדים במיוחד על הסכנה לבריאות האנשים
שזקוקים משקפיים, כמו כן, יש פניה ישירה מצד איגוד האופטיקאים על חוק
האופטיקאים, עם הסבר. עתה, הנני מר גרבר את חוות דעתו של מר גולוב,
מנהל המחלקה לחינוך מקצועי. הוא כותב כדלקמן:

"זו הפעם השנייה שנתן לי לעקוב מקרוב על פעולותיה
של איגודת האופטיקאים בחיפה המסוגלת לאגוד הארצי של האופטיקאים להכשרת
חניכים במקצוע זה.

באפריל ש.ו., התקיימו בחינות גמר ל-4 תניכים העובדים
אצל אופטיקאים שונים בחיפה ואשר סיימו קורסים עיוניים במקצוע זה במסגרת
הקורס שהקימה האיגודה בכתות בחיפה.

יודעי דבר שהשתתפו יחד אתי במבחן זה העידו על הרמה
הגבוהה של הידיעות אשר הקנה להם הקורס שהתנהל בהדרכתו של האופטיקאי מר
גרבר מחיפה, אשר עשה את מלאכתו בהתנדבות שלא על מנת לקבל פרס.
צויין גם שהניך מהמחזור הקודם נתקבל על פי תעודה
של איגודת האופטיקאים לבית הספר הגבוה לאופטיקה בארצות הברית ושם באמר
שידיעותיו אינן גופלות מידיעות החניכים שבארצות הברית.
יש לציין לשבח את התמסדותה של האיגודה בחיפה
לטיפול מסגרת למודית זו בכתות עצמה ללא כל עזרה מצד איזה שהוא גורם
צבאי או ממלכתי וראויים הם והמדריך להוקרת הצבור על שקידתם לעצוב דור
של בעלי מקצוע ממשיכים במקצוע חשוב זה.

לידיעתך בבקשה.

(חתום) ד. גולוב.

כמוכן, שהחוק מבטא מי מורשה להיות אופטיקאי.
(קורא חלק מטיטת החוק למוגש ע"י איגוד האופטיקאים).
כל זה נעשה על יסוד פיקוח חמור של משרד הבריאות.

ד. צברי: רצוני לשאול:

אמרתם כי אתם מכשידיים אופטיקאים. אפשר לדעת,
מה נדרש מהממלכתיים; איזו השכלה אתם דורשים מהם; מהי תכנית הלימודים;
מה אתם מלמדים? האם התכנית היא זו שמקובלת בכל העולם?

האם אתם מלמדים ילדים שנמצאים במסגרת של חוק
החניכות, או שיש לכם דמם מסויימת אשר לפיה אתם מלמדים?

מה נדרש למקצוע זה?

מהו מספר האופטיקאים שישנם בארץ?

מהו בעצם הקריטריון, כמה אופטיקאים נחוצים בארץ הזו?

החוק שאתם מציעים פה, האם הוא חוק שאתם עיבדתם או
שהוא מנוסח לפי חוק שקיים בארצות אחרות? היכן קיים חוק כזה?

ש. כפרי: אני מניחה שתכנת הכנסת צברי תקבל תשובות על
שאלותיה. רצוני להוסיף ולשאול:

הבעיה הזו הובאה בפנינו רק מבחינה מקצועית גרידא,
והיא הוצגה כבעיה בריאותית, אבל היא ודאי קשורה גם במשרדים אחרים, משום
שהמדובר הוא על בתי מסחר למשקפיים. הבעיה הזו קשורה עם משרד המסחר והתעשייה,
לדעתך.

אנחנו יכולים לגעת בבעיה זו מבחינה מקצועית בריאותית
ולכן נראה לי שהדיון שלנו חייב להיות בהשתתפותם של נציגי משרד הבריאות, על
מנת לשמוע את חוות דעתם בבעיה זו. ודאי שיש דאגה לבריאות הצבור, וחייב
משרד הבריאות לתת את האינפורמציה ואת המסקנות שלו בענין זה.

ג. ארזי: אחזור על שאלתה של חברת הכנסת צברי: כמה אופטיקאים יש לנו בארץ, והאם אפשר לקבל חומר סטטיסטי על בעיה זו?

ח. יהודה: מוזר הוא הדבר בעיני, נאמר כי מוכרים משקפיים בדיוק כפי שמוכרים כל דבר אחר. אינני נמנה על אי שזוקים למשקפיים, אך לפי מיטב ידיעתי, הרי קשה לקבוע לאדם משקפיים ללא תעודה רפואית. אדם שאינו רואה היטב בעיניו, אין זאת אומרת שהוא אינו רואה בשתי עיניו. אם כן, כיצד יכולים למכור לאדם כזה משקפיים ללא תעודה רפואית? (מר א. לויט: זוהי טענתנו.)

אני יודע, שישנם אופטיקאים למרות שהם רשאים למכור משקפיים, הדורשים טאלה שזוקים למשקפיים תעודה רפואית.

היו"ר מ. ארזי: כמה מוסדות, או כמה חנויות ישנן - מחוץ לאופטיקאים העוסקות במכירת משקפיים?

ג. צברי: שאלה נוספת: בעיה זו מזכירה לי את בעיית רופאי השיניים והטכנאים. הייתי רוצה לדעת, אם יש קשר ביניכם לבין רופאי העיניים. אם כן, מהו הקשר שקיים ביניכם?

מר ר. גרבר: חברת הכנסת צברי שאלה על ההשכלה שאנו דורשים מהחניכים. אם כן, אנו דורשים השכלה של 10 שנות לימוד בבית הספר. המתלמד חייב ללמוד את המקצוע משך שלוש שנים. אנו דואגים לזה שאם אחד החברים שלנו רוצה להעסיק מתלמד, הרי שמוטל עליו להודיע זאת לאיגוד האופטיקאים. קיימת ועדה מיוחדת לענייני שוליות, והוועדה הזו מחליטה אם החבר שלנו ראוי להעסיק מתלמד. כלומר, אם המקום יכול להתאים למתלמד, אם הוא יכול ללמוד במקום זה ואם לאו. אנו קבענו תקופה של 3-4 חדשים לבסיון, אם המתלמד מתאים למקום. במשך תקופה זו יכולים לברר גם האופטיקאי וגם המתלמד אם זה מתאים להם; המתלמד רשאי לומר את דעתו. כעבור תקופה זו, המתלמד ממשיך ללמוד במשך 3 שנים, הוא לומד את העבודה המעשית.

דבר זה דורש ידיעות רבות בתיאוריה, זאי אפשר להגיד שזה מספיק, וזה אינו מספיק. לכן סדרנו קורסים עליהם דברתי קודם לכן. לאחר שהוא מסיים את 3 שנות לימודיו, הוא יכול להיות אופטיקאי עצמאי אלא הוא יכול לעבוד בתור עוזר לאופטיקאי. הוא לומד מה זאת זכוכית, הוא ל

הלכנו לפי השיטה האירופאית. הואיל ואני למדתי בגרמניה, הרי הלכתי לפי השיטה הגרמנית, ותוצאות הלימודים היו די טובות. אחד הבחורים נסע לארצות-הברית על מנת להשתלם, שם לא רצו לקבלו, אך בהראותו את התעודה של איגוד האופטיקאים שלנו, מיד קבלו אותו לבית הספר הגבוה לאופטיקה שם. הבחור שהה שם שנה וחצי; לא היה באפשרותו להישאר 3-4 שנים, תקופת הלימודים.

מקרה שני: בחור שגמר את אחד המחזוריים, נסע לגרמניה על מנת להמשיך ללמוד. היו שם למעלה מ-100 מועמדים לבית הספר, והוא תפס את המקום ה-11 מתוך 30 תלמידים שנקבלו בכלל. לדעתי, אנו הצלחנו מאד בשטח הלימודים. אנחנו גייסנו את הכוונות משורותינו והתחלנו לעבוד. לא זו בלבד אלא שאנו הזמנו לקורסים גם רופאי עיניים. הלומד חייב לדעת איזה טיפול נותנים לעין ומה עליו לעשות בכדי שהעבודה של הלומד תיבנת להיות מדוייקת. הדוצנט שטיין הוזמן והדגים לנו על עיניים של כבש כיצד מטפלים בעיניים; ראינו סרט על קרנית העין וכו'.

בית ספר מקצועי אין לנו. ניסינו להקימו בעצמנו, לא הצלחנו. הלוואנו הוא, שאי פעם יקום בארץ בית-ספר לטכניקה רפואית, כפי שקיים הטכניון באיפה. אם יקום בית ספר מעין זה, הרי שהוא יהיה היחיד בכל יבשת אסיה, באירופה קיימים בתי ספר כאלה. חוץ מאירופה, יש גם בארצות הברית.

יש לנו כ-100 אופטיקאים שהם מאורגנים.

יצרני להודיע על לימוד התלמידים: התלמד חייב לדעת
ניצח להשתמש בזכוכית פנומה, אם אפשר להשתמש בה ואם לאו; אם הוא יכול להשתמש
בזכוכית סטנדרטית וכו'. הזכוכיות לזכוכיים צלעות באורך, זה התפתח מאד. יש
במה בחי הרושת ללימוד עזרות. יש ייצוא זכוכיות למשקפיים.

בדואה שישינם בארץ יחד כדי אופטיקאים. מצד שני,
הסדים רופאי עיניים. אלה, לג מוכן באו אלינו ל אופטיקאים ברוסיה, ואין
הצלחנו לקלוט אותם. עזרנו בקרישה. גם מוכן מספי וגם
בסדרם הראשון.

עם קום הסדינה, היו 22 אופטיקאים. בינם אהבנו
מונים 100. אנו מסתכלים על עצמנו בעל משפחה. אחד האנשים פתח חנות
בחיפה, אמרנו לו כי כל אחד ואחד מאתנו עומד לרשותו וגם הוא זקוק לפד.

בשאלתי: כמה מוכרי משקפיים/שם אינם חבדי האיגוד:
אם כן, לדעתנו, הם מונים 40-50. אם זה הדנה או מעט, אינני יודע, אולם
זה הדנה בסדרה שכולם מתרזים בעיד אחת. בגדמניה למשל, יש 8 או 9 אופטיקאים
על כל 350 אלף נפש; וצריך להיות. ועדן אופטיקאי אחד על כל 30-35 אלף נפש.
זה היה היהס לגבי רופאי העיניים, בלונדון: רופא עיניים אחד על כל 40 אלף נפש.
ואילו אצלנו היהס הוא: רופא עיניים אחד על פחות מאלף נפש. כמובן, שיש
מסור ברופאי עיניים.

בשאלתי: באילו ארצות קיים חוק לאופטיקאים. אני משיב:
בכל ארצות אירופה. המדינה הם שונים, ואנו לזהנו חוקי כחמה ארצות, והשוויצו
אותם לחוק שלנו. משך 40 שנה ערכו את החוק לאופטיקאים. ולצד שיקולים מרובים
הצבעו להצעת חוק זו.

בשאלתי, אם יש קשר בינינו לבין רופאי העיניים: כמובן
שיש. ישנם מקרים, והם מקרים לא בודדים, שהפצינט אומר כי רופאו ביקש להתקשר
אתו לפני עשיית המשקפיים. מדין לשנות היסודים, ולפעמים באים לידי החלטה שיש
לשנות את המספר שנתן קודם לכן הרופא וכו'. דרושה התייעצות בין הרופאים לבין
האופטיקאים. יחסינו עם הרופאים הוא טוב. ורוביה היא שרופאי העיניים השתתפו
בהרצאות שערכנו למתלמדים בחיפה.

בצדו של אופטיקאי איננו שייך למסגרת של בית מסחר.
לביה מסחר אפי קודם הזנת, בה מונים זכוכיים מוכנים. עטים נובעים קונים ומוכרים
ועוד ועוד. פה איננו מדברים על מסחר במשקפיים, משום שאיננו מוכרים משקפיים
מוכנים. משקפיים אינם מתאימים לעולם לשני אנשים.

בהעשיית המסגרות למשקפיים הצלחנו. מלונים אותן
בקייטנים באים כדי שתהיינה יפות לכדאה.

בכל המדינות במצבים האופטיקאים תחת השגחתו של מסור
הבריאות, וזאת אנו רודשים. יש לאסור את מכירת המשקפיים ע"י אדם ברהוב.
כמובן שהמשקפיים הם זולים יותר בשאתה קונה אותם ברהוב. הם מתחרים במחירים
וכו'. בכל ביה הרושת לזכוכיות קיימים סוגי ג' וד'. בארצות חוץ זורקים
זכוכיות מהסוגים האלה, או שהם יוצקים אותם בחזרה. אצלנו, סוגים אלה אינם
נזרקים ואף לא יוצקים אותם. ביה הרושת "פנימה" יוצק זכוכיות מסוג זה,
אולם את הזכוכיות למשקפיים עוד איננו יוצקים אותם בחזרה.

את החוקר הגלבי לזכוכיות מביאים סמו"ל. והיה, אם
יוצאת זכוכית פנומה, הרי מצד אחד זה מנעב זר ומצד שני - ביה הרושת איננו
יודע מה לעשות איתם. אצלנו, האופטיקאים, התלחנו לאסור את השימוש בזכוכיות אלה
משום שאנו רואים בכך פסול משהו לגביאות האם. כשמופיע אצלנו פצינט ובידיו
משקפיים, הרי לאחד עמו עוטים מדיקה נוספת בוחנים שהזכוכיות הן פגומות.
כמו כן אנו מוצאים במשקפיים אשר רופא העיניים אינו יכול לקבוע אותן. אלו
הן סגיאאות. מככיות ועוד. אלה הם מקרים שקורים לנו כמעט יום יום. אבל
אי אפשר לחנך את הקהל. קשה לומר לו: אל תקנה ברהוב משקפיים.

משום כך אצי מתרעם ומוהירים. אנו רואים בכך משום
מכנה למקצוע האופטיקאים, וכן מכנה לעולים החדשים שהם בעלי מקצוע. זאת ועוד:
עלינו גם לדאוג לדור החדש שלנו.

מהו יחסכם אל המדועה שתלוייה בחנויות של האופטיקאים,
בה צאמר כי ניתנת הנחה לחברי קופת חולים וכו'?

ר. צברי:

יש לצרף לוח מחירים אחר, וקבענו אותם לאחר שיקולים
רבים, והמשלה לאחר סגן הכירדה בהם.

סר ג. ג. ג. ג. ג.

בתקופת הצנע היה שוק שהור פורח בכל המזככים, אצלנו
לא היה קיים דבר כזה. כל מה שהיה בדרום, הובדנו. לא עיכבנו מכירת משקפיים
רופאי העיניים שיצאו מספרים והתאינו להם שהיה לנו, כי ידעו שאין
לנו כל המספרים.

לפי המחירון האחרון שקבענו לנו, אנו נותנים הנחה
לחברי קופות חולים, לשוטרים ועוד ועוד. ההנחה מתבטאת ב-10%. הגענו לידי
הסכם עם משרד המשאון, ואנו מספקים משקפיים להייליים. הייל שנמצא במאר-שבוע
אינו צריך לנסות מולקרים עד אשר יקבל את משקפיו; הוא יקבלם במקום הקדום
לו ביותר.

האם פניתם למשרד הבריאות בהצעת החוק שלכם?

סר ג. ג. ג. ג. ג.

כן.

סר ג. ג. ג. ג. ג.

אנו נזמין את נציגי משרד הבריאות. אנו מניח שיש
בידם כל החומר שלכם, והוא יחוקק לכם את החוק.

הי"ר מ. א. א.

אשתדל בסיטב יכולתי לא לעכב את עניינכם.

שביום ב' הגא. יפירו הברי הנועדה במסדרות לעכרייני

ה ו ח ל ט

הישיבה בעולה.

הישיבה בעולה בשעה 11.00.